

Halina Kałuża

Obszary problemowe w polityce regionalnej UE - Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej 2007-2013

Handicapped areas in the EU regional policy – Operational Programme Development of the Eastern Poland 2007-2013

Podstawową misją polityki strukturalnej UE jest wzrost poziomu spójności wewnętrznej w ramach całej organizacji. Zainteresowanie polityką rozwoju regionalnego wynika z różnic w rozwoju społeczno-gospodarczym regionów Unii Europejskiej. Początkowy okres funkcjonowania polityki regionalnej był związany ze wspieraniem rozwoju poszczególnych regionów Wspólnoty. Były to jednak działania skupione na prostych subwencjach. Od 1975 r., kiedy to utworzono Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego działania te przybrały formę planowanego systemu pomocy strukturalnej.

Fundusze strukturalne w Polsce służą zmniejszeniu dystansu rozwojowego wobec innych państw UE, a w układzie regionalnym – zmniejszeniu rozpiętości pomiędzy regionami w naszym kraju. Kierując się tymi przesłankami Rząd Polski wystąpił z inicjatywą opracowania programu na rzecz rozwoju wschodnich województw.

Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej jest jednym z instrumentów polityki regionalnej. Jego intencją jest przyspieszenie tempa rozwoju społeczno-gospodarczego wybranych województw tj.: lubelskie, podkarpackie, podlaskie, świętokrzyskie i warmińsko-mazurskie, a przyjęte cele pozwolą na wyrównanie szans rozwojowych. Program ten stanowi dodatkowy element wsparcia z funduszy strukturalnych, który wzmocni działanie innych programów na obszarze Polski Wschodniej.

Wstęp

Ideą polityki regionalnej jest zmniejszanie różnic w rozwoju gospodarczym i społecznym regionów w UE.

Przeciwdziałanie nasilaniu się tych dysproporcji oraz działania zmierzające do stopniowego wyrównywania poziomu i warunków życia ludności w regionach stanowią podstawowy priorytet polityki regionalnej UE oraz realizacji idei Europy regionów, zróżnicowanych i heterogenicznych, ale silnych finansowo i gospodarczo¹.

U podstaw polityki regionalnej leżą przesłanki natury moralno-politycznej, ekonomicznej i technicznej. Należy podkreślić, że zgodnie z obowiązującą interpretacją czynników rozwoju gospodarczego, nie ma zasadniczej sprzeczności między polityką spójności a polityką rozwoju gospodarczego i wspierania konkurencyjności Unii Europejskiej w gospodarce światowej. Zgodnie z takim rozumowaniem, wspieranie

¹ B. Seidel: Regionalna polityka strukturalna.[w:] W. Weidenfeld, W. Wessels: Europa od A do Z. Wyd. WOKÓŁ NAS, Gliwice, 1999, s. 285-292.

rozwoju krajów i regionów słabiej rozwiniętych jest jedną z istotnych z dróg wzmocnienia ogólnego potencjału gospodarczego i konkurencyjności Unii Europejskiej.

Jednocześnie należy dodać, że zmniejszanie różnic w rozwoju społeczno-gospodarczym pomiędzy regionami Unii Europejskiej jest elementem unijnej spójności ekonomicznej i społecznej².

Rosnące znaczenie polityki regionalnej widoczne jest przy porównaniu procentowego udziału wydatków ponoszonych na jej prowadzenie z innymi pozycjami budżetu Wspólnoty. W latach 2007-2013 wydatki te będą wynosiły 35,7% całego budżetu UE w porównaniu do kilku procent w latach 70 oraz kilkunastu w latach 80.³

Dnia 17 maja 2006 roku zostało podpisane Porozumienie między Radą UE, Parlamentem Europejskim i Komisją sankcjonujące istnienie perspektywy finansowej na lata 2007-2013. Polityka spójności Unii Europejskiej uzyskała stabilne ramy funkcjonowania na kolejne siedem lat. Z budżetem w wysokości 308 mld euro i procentowym udziałem ok. 35% polityka ta zachowa status drugiej – po Wspólnej Polityce Rolnej - polityki finansowanej ze wspólnego budżetu. Połowa tej kwoty została zarezerwowana na potrzeby 10 nowych państw członkowskich, których poziom rozwoju gospodarczego, mierzony dochodem na jednego mieszkańca, znajduje się poniżej średniej unijnej. Co piąte euro ma zostać przeznaczone na interwencję polityki spójności w Polsce, co spowoduje, że nasz kraj zastąpi Hiszpanię w roli największego odbiorcy środków z tego tytułu⁴.

Polityka regionalna Unii Europejskiej

Konieczność działań na rzecz spójności została zapisana jako jeden z priorytetów już w Traktacie Rzymskim, powołującym do życia Europejską Wspólnotę Gospodarczą.

W początkowym okresie działalności Wspólnot Europejskich polityka regionalna pozostawała prawie wyłącznie w gestii rządów narodowych i tak też interpretowany był poświęcony jej fragment preambuły Traktatu Rzymskiego. Państwa członkowskie zgadzały się z potrzebą działania na rzecz kohezji, jednakże traktowały politykę regionalną jako element polityki wewnętrznej. Dopiero w 1967 r. w ramach Komisji Europejskiej została powołana Dyrekcja Generalna XVI do spraw polityki regionalnej, z zadaniem opracowania szerszej koncepcji polityki rozwoju regionalnego. Jej działalność zaowocowała stworzeniem koncepcji polityki rozwoju regionalnego, która miała być prowadzona na poziomie ponadnarodowym, a jej głównymi narzędziami miały się stać utworzone w poprzednich latach fundusze strukturalne⁵.

Momentem przełomowym w genezie europejskiej polityki regionalnej okazał się rok 1972 kiedy to na konferencji paryskiej Rady Europejskiej podjęto decyzję polityczną o wprowadzeniu europejskiej polityki regionalnej. Trzy lata później (1975 r.)

² M. Ciepiewska, H. Jahns: Polityka regionalna i strukturalna [w:] red. E. Kawecka-Wyrzykowska, E. Synowiec: Unia Europejska. Instytut Koniunktur i Cen Handlu Zagranicznego, Warszawa, 2004, s. 284-285.

³ B.Rokicki, J. Ryba: Charakterystyka polityki spójności UE.[w:] Przyszłość polityki spójności a przegląd budżetu Unii Europejskiej w latach 2008-2009. Materiał do dyskusji. Urząd Komitetu Integracji Europejskiej. Departament Analiz i Strategii. Warszawa, 2006, s.16-24.

⁴ Przyszłość polityki spójności a przegląd budżetu Unii Europejskiej w latach 2008-2009. Materiał do dyskusji. Urząd Komitetu Integracji Europejskiej. Departament Analiz i Strategii. Warszawa, 2006, s. 12.

⁵ Tamże

ustanowiono Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz Komitet Polityki Regionalnej.

Prowadzona w latach 1975-1987 europejska polityka regionalna miała ograniczony wpływ na procesy rozwoju regionalnego we Wspólnocie. Wspólnota dysponowała niewielkimi środkami na prowadzenie tej polityki. Poza ograniczonością środków wymienia się także inne przyczyny niskiej efektywności działań regionalnych, takie jak: niedostatki koordynacji różnych funduszy strukturalnych i pozostałych instrumentów finansowych, mankamenty w zarządzaniu funduszami, brak spójności dokonywanych wyborów w niektórych państwach członkowskich⁶.

Ponadto sukcesywne rozszerzanie struktur Wspólnoty doprowadziło do zwiększenia nierówności regionalnych, bowiem weszły do niej kraje mające najniższy poziom rozwoju oraz kraje o dużych różnicowaniach regionalnych.

Wymienione czynniki były impulsem do wprowadzenia radykalnej reformy funduszy strukturalnych.

Uchwalenie Jednolitego Aktu Europejskiego w 1986 r. usankcjonowało politykę regionalną mającą na celu wspomaganie rozwoju najbiedniejszych regionów Wspólnoty.

Na mocy porozumień z 1988 r. wyodrębniono przejrzystą listę priorytetów rozwojowych w polityce regionalnej i wprowadzono katalog zasad, zgodnie z którymi polityka spójności jest prowadzona. Jednym z najważniejszych efektów tej reformy było wprowadzenie klasyfikacji obszarów problemowych ze względu na priorytety polityki rozwoju regionalnego.⁷

Pomimo ewolucji celów polityki regionalnej, sformułowane wówczas zasady nadal obowiązują.

Ostatnią reformą polityki spójności były ustalenia podjęte na posiedzeniu Rady Europejskiej w grudniu 2005 r. Został wówczas zatwierdzony zarówno jej kształt, jak i wielkość środków przeznaczona na lata 2007-2013. Szczególny nacisk ma być położony na realizację działań zgodnych z celami postawionymi w ramach Agendy lizbońskiej. Zgodnie z propozycjami Komisji działania związane z polityką spójności zostały podzielone na trzy główne bloki: konwergencję, konkurencyjność regionalną i zatrudnienie oraz europejską współpracę terytorialną.⁸

W opublikowanym w dniu 30 maja 2007 roku Komunikacie Komisji Europejskiej w 4. Raporcie na temat spójności gospodarczej i społecznej podkreśla się skuteczność działań finansowych w ramach polityki spójności.

Jednocześnie Komisja Europejska jest przekonana o słuszności kontynuowania polityki spójności w jej dotychczasowej formie. Ogólna ocena działań ukierunkowanych na osiągnięcie celu jakim jest spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna, jest zdaniem Komisji Europejskiej, pozytywna, chociaż konieczne są dalsze wysiłki w tym zakresie.

⁶ I. Pietrzyk: Polityka regionalna Unii Europejskiej i regiony w państwach członkowskich. Wyd. Naukowe PWN, Warszawa, 2000, s. 91-92.

⁷ B. Rokicki, J. Ryba: Charakterystyka polityki spójności UE.[w:] Przyszłość polityki spójności a przegląd budżetu Unii Europejskiej w latach 2008-2009. Materiał do dyskusji. Urząd Komitetu Integracji Europejskiej. Departament Analiz i Strategii. Warszawa, 2006, s.16-24.

⁸ Tamże

Ponadto przedstawia grupę nowych wyzwań, przed którymi stoi Unia Europejska. Są to wyzwania wynikające z: globalizacji, zmian klimatycznych, rosnących cen energii, procesów demograficznych i społecznych. Należy również zauważyć, że Komisja Europejska wskazuje również na piąte wyzwanie, przed którym jej zdaniem stoi UE. Stwierdza ona bowiem, że państwa członkowskie kształtują krajową politykę rozwoju regionalnego w ten sposób, że środki przeznaczone na finansowanie działań modernizacyjnych trafiają głównie na obszary mające charakter biegunów wzrostu. Pociąga to za sobą szereg negatywnych konsekwencji związanych z koncentracją działalności gospodarczej w aglomeracjach. Jednak przede wszystkim powoduje zwiększanie różnic w poziomie rozwoju pomiędzy regionami⁹.

Przedstawiony przez Komisję Europejską zarys ewaluacji polityki spójności, wynikający z wcześniej wymienionych wyzwań, będzie dla Polski korzystny. Zdaniem J. Ryby¹⁰ korzyść ta wynika z trzech następujących powodów:

- po pierwsze, poziom zamożności polskich regionów wskazuje na to, iż będą one w większości jeszcze bardzo długo spełniały kryteria pomocy dla obszarów najuboższych, a wsparcie dla takich obszarów będzie miało charakter priorytetowy. W tym kontekście Polska powinna podkreślać, że zapewnienie spójności gospodarczej i społecznej zwiększa również spójność polityczną całej Unii Europejskiej, a jest to absolutnie niezbędny warunek, aby UE mogła w ogóle sprostać wymienionym w raporcie wyzwaniom;
- po drugie, utrzymanie legitymizacji i zwiększenie widoczności polityki spójności będzie służyło jako argument przeciwko ograniczeniu środków w budżecie UE przeznaczonych na politykę spójności przy jednoczesnym utrzymaniu jej regionalnego charakteru;
- po trzecie zaś, wymienione w 4. Raporcie wyzwania będą dotyczyły także polskich regionów i będą one beneficjentami instrumentów służących sprostaniu tym wyzwaniom.

W miarę pogłębiania się procesów integracyjnych Unia Europejska przywiązuje coraz większą uwagę do wzrostu spójności wewnętrznej w ramach całej organizacji, a obszary problemowe znalazły swoje szczególne miejsce w kreowanej polityce regionalnej.

W literaturze naukowej spotyka się wiele definicji tego pojęcia, a pod uwagę bierze się różne kryteria, w zależności od dyscypliny badawczej.

Najczęściej za obszary problemowe uważa się obszary charakteryzujące się niskim poziomem rozwoju gospodarczego, wykazujące słabą dynamikę rozwoju i cechujące się występowaniem negatywnych skutków społecznych procesu przemian^{11,12}.

⁹ J. Ryba: Dokąd zmierza polityka spójności Unii Europejskiej? Biuletyn analiz. Urząd Komitetu Integracji Europejskiej. 18/2008, s.10-24.

¹⁰ Tamże

¹¹ J. Bański: Problems areas in Poland's agriculture. *Geographia Polonica*. vol. 74. no. 1. Spring, Warszawa, 2001, s. 47-64.

¹² P. Chruski, J. Hanke: Obszary problemowe w Polsce w układzie jednostek NTS.[w:] (red.) H. Rogacki: *Możliwości i ograniczenia zastosowań metod badawczych w geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarce przestrzennej*. Wydawnictwa Naukowe., Poznań, 2002, s. 161-176.

Obecnie w Unii Europejskiej wytypowano 100 regionów, gdzie PKB *per capita* wynosi poniżej 75% średniej dla całej Wspólnoty. Regiony te objęte zostały celem konwergencji polityki spójności, a fundusze przeznaczone na ich rozwój zostały zagwarantowane w perspektywie finansowej na lata 2007-2013 w ilości 81,7% wszystkich środków budżetu polityki spójności.

TABELA 1. REGIONY Z NAJNIŻSZYM PKB NA MIESZKAŃCA W UE-27

Piętnastka regionów z najwyższym PKB			Piętnastka regionów z najniższym PKB		
1	Inner London (UK)	303	1	Nord-Est (RO)	24
2	Luxembourg (LU)	251	2	Severozapaden (BG)	26
3	Bruxelles-Cap./Brussels Hfdst. (BE)	248	3	Yuzhen tsentralen (BG)	26
4	Hamburg (DE)	195	4	Severen tsentralen (BG)	26
5	Wien (AT)	180	5	Sud-Muntenia (RO)	28
6	Île de France (FR)	175	6	Sud-Vest Oltenia (RO)	29
7	Buckinghamshire&Oxfordshire (UK)	174	7	Severoiztochen (BG)	29
8	Oberbayern (DE)	169	8	Yugoiztochen (BG)	30
9	Stockholm (SE)	166	9	Sud-Est (RO)	31
10	Utrecht (NL)	158	10	Nord-Vest (RO)	33
11	Darmstadt (DE)	157	11	Lubelskie (PL)	35
12	Praha (CZ)	157	12	Podkarpackie (PL)	35
13	Southern&Eastern (IE)	157	13	Centru (RO)	35
14	Bremen (DE)	156	14	Podlaskie (PL)	38
15	North Eastern Scotland (UK)	154	15	Vest (RO)	39

Źródło: Eurostat news release 23/2007 – 19 February 2007.

Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej

Zasadniczym celem polityki regionalnej w latach 2007-2013 jest dążenie do zainicjowania rozwoju regionalnego i poprawienia konkurencyjności gospodarczej wszystkich województw, wykorzystując regionalne potencjały endogeniczne i zmierzając do zapewnienia większej spójności przestrzennej Polski.

Zgodnie z założeniami do Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013¹³ oraz długofalową strategią rozwoju regionalnego¹⁴ cele polityki regionalnej państwa są sformułowane w trzech zasadniczych kierunkach: rozwój konkurencyjności gospodarczej polskich regionów, elastyczne różnicowanie celów i wykorzystywanie potencjału endogenicznego regionów i wyrównywanie szans rozwojowych województw¹⁵.

¹³ Założenia Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013. Warszawa, 2004, s. 77-82.

¹⁴ Długofalowa strategia rozwoju regionalnego kraju, Rządowe Centrum Studiów Strategicznych. Warszawa, 2003, s. 39-54.

¹⁵ Założenia Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego na lata 2007-2013, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Departament Polityki Regionalnej. Warszawa, 2004, s. 28-31.

Przyjęte cele pozwalają na wyrównywanie szans rozwojowych tych obszarów, które bez pomocy państwa skazane są na marginalizację lub długotrwałe problemy rozwojowe.

Kierując się tymi przesłankami Rząd Polski wystąpił z inicjatywą opracowania Programu Rozwój Polski Wschodniej na lata 2007-2013 jako szczególnego instrumentu wsparcia procesów rozwojowych w województwach Polski Wschodniej¹⁶.

Koncepcja ta została przyjęta przez Radę Europejską, która przyznała specjalne środki Funduszy strukturalnych na rzecz tych województw.

Polska Wschodnia to region gorzej rozwinięty w porównaniu do reszty kraju. Peryferyjne położenie i wieloletnie niedoinwestowanie spowodowały, że w wielu dziedzinach życia społeczno-gospodarczego występują znaczne opóźnienia rozwojowe.

G. Gorzelak w ekspertyzie dla potrzeb opracowania strategii rozwoju społeczno-ekonomicznego Polski Wschodniej do roku 2020 pt. "Strategiczne kierunki rozwoju Polski Wschodniej" przedstawił analizę SWOT dla pięciu województw (tab.2).

Na potrzeby Programu przyjęto nazwę Polska Wschodnia odnoszącą się do obszaru pięciu województw wyznaczonych zgodnie z decyzją Rady Europejskiej z grudnia 2005 r. przez poziom PKB, tj. warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, lubelskiego, świętokrzyskiego i podkarpackiego. Obszar ten cechuje się niskim poziomem życia mieszkańców, małą dynamiką rozwoju gospodarczego w porównaniu z resztą kraju, słabo rozwiniętą i niewłaściwie ukierunkowaną infrastrukturą komunikacyjną oraz niedostatkiem czynników wzrostu¹⁷.

Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej jest jednym z instrumentów polityki regionalnej. Jego zasięg pokrywa się z obszarami działań innych programów. Różni się jednak od innych zawężeniem zakresu do wybranych dziedzin, które ze względu na skalę działań i spodziewane długofalowe efekty mogą wpłynąć na procesy rozwojowe.

Jak stwierdziła Komisja Europejska w swej ocenie Narodowych Strategicznych Ram Odniesienia dopływ środków finansowych do województw Polski Wschodniej w ramach wszystkich programów operacyjnych może podnieść regionalny PKB o 8%, co z kolei przełoży się na zwiększone możliwości finansowania rozwoju tych województw¹⁸.

¹⁶ Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej. Projekt. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. Warszawa, lipiec 2006., s. 5.

¹⁷ Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej. Projekt. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. Warszawa, lipiec 2006. s. 5

¹⁸ Tamże, s.6.

TABELA 2. ANALIZA SWOT

A. SIŁY	B. SŁABOŚCI
<p>A1. Tradycje przemysłowe w południowej części regionu, obecność kapitału zagranicznego.</p> <p>A2. Rodzące się skupiska nowoczesnych przemysłów (np. kompleks mleczny, kompleks drzewny, „dolna lotnicza”)</p> <p>A3. Wyższy, niż wynikałoby to z poziomu rozwoju gospodarczego, poziom wykształcenia społeczeństwa i znaczny postęp w tej sferze w ostatnich latach.</p> <p>A4. Rozwijające się ośrodki akademickie, mające niezły potencjał naukowo-badawczy w niektórych dziedzinach.</p> <p>A5. Pewien (głównie przyrodniczy) potencjał turystyczny w północnej i południowej części regionu, także na kielecczyźnie.</p> <p>A6. Wysoka skuteczność w ubieganiu się o środki przedakcesyjne UE (podkarpackie, świętokrzyskie).</p>	<p>B1. Historycznie uwarunkowane peryferyjne położenie w peryferyjnym kraju, oddalenie od źródeł kapitału i technologii, sąsiedztwo ze słabiej rozwiniętymi krajami, zapóźnionymi w transformacji systemowej, z których przychodzą jedynie słabe impulsy rozwojowe.</p> <p>B2. Niezbilansowane struktury demograficzne – wyludnianie się niektórych terenów północnych, przeludnienie agrarne na południu.</p> <p>B3. Trudna dostępność spowodowana niedorozwojem infrastruktury transportowej w kierunku wschód-zachód.</p> <p>B4. Wątki sieć miast, największe miasta z niedorozwojem funkcji ponadlokalnych (poza Lublinem).</p> <p>B5. Niski poziom rozwoju gospodarczego, niski poziom dochodów ludności i samorządu terytorialnego.</p> <p>B6. Zacořana struktura gospodarcza – znaczny udział mało wydajnego rolnictwa, niedorozwój nowoczesnych dziedzin przemysłu i usług.</p> <p>B7. Słaba integracja wewnętrzna regionu spowodowana ciężeniami w układzie wschód-zachód i brakiem komplementarności potencjałów gospodarczych.</p> <p>B8. Znaczne zapóźnienie infrastrukturalne w wielu dziedzinach (transport, środowisko, turystyka).</p> <p>B9. Słabo rozwinięte gospodarcze i naukowe kontakty międzynarodowe.</p> <p>B10. Antymodernizacyjne postawy społeczne, niski poziom tolerancji, mała otwartość na zmiany, słabe poparcie dla integracji z Unią Europejską.</p>
C. SZANSE	D. ZAGROŻENIA
<p>C1. Szybki rozwój regionów położonych po drugiej stronie granicy, pojawienie się istotnych impulsów rozwojowych płynących zza granicy</p> <p>C2. Efektywne, prorozwojowe wykorzystanie środków UE na przedsięwzięcia zwiększające potencjał rozwojowy regionu, nie zaś na zaspokojenie bieżących potrzeb i/oraz opóźnianie zmian strukturalnych.</p> <p>C3. Intensyfikacja sieci współpracy z bardziej zaawansowanymi jednostkami gospodarczymi, placówkami naukowymi i kulturalnym, także zagranicznymi.</p> <p>C4. Wzrost potencjału innowacyjnego dzięki poprawieniu jakości bazy naukowo-badawczej i intensywnemu transferowi technologii do jednostek gospodarczych.</p> <p>C5. Wykorzystywanie środków płynących do rolnictwa na jego przekształcanie, nie zaś na petryfikację istniejącej struktury agrarnej i niskiego poziomu technologicznego.</p> <p>C6. Zahamowanie odpływu migracyjnego dzięki zwiększeniu liczby miejsc pracy wysokiej jakości.</p>	<p>D1. Nieprzełamanie peryferyalizacji Polski oraz jej wschodnich regionów.</p> <p>D2. Kontynuacja niekorzystnej sytuacji na Białorusi, brak nowych impulsów dla rozwoju regionów przygranicznych płynących z Ukrainy i Obwodu Kaliningradzkiego.</p> <p>D3. Odpływ migracyjny najlepiej wykształconych i najaktywniejszych mieszkańców Polski Wschodniej.</p> <p>D4. Wolna poprawa równoleżnikowych szlaków komunikacyjnych o znaczeniu krajowym i międzynarodowym.</p> <p>D5. Nieefektywne wykorzystanie środków Unii Europejskiej, wzmocnienie się postaw zależności od subsydiów zewnętrznych.</p> <p>D6. Brak współpracy regionów Polski Wschodniej, konkurencja o środki i projekty.</p> <p>D7. Utrzymywanie się zachowawczych postaw antymodernizacyjnych i roszczeniowych.</p>

Źródło: www.remedia.edu.pl/2007/staszic2/gorzela

Program ten ma stanowić dodatkowy element wsparcia z funduszy strukturalnych oraz wzmocnić działanie innych programów na obszarze Polski Wschodniej przez realizację wyodrębnionych działań stymulujących rozwój ekonomiczny i społeczny.

Celem Programu Operacyjnego Rozwój Polski Wschodniej jest wsparcie słabiej rozwijających się pięciu województw wschodnich, a więc przyspieszenie tempa rozwoju społeczno-gospodarczego w zgodzie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Cel ten nawiązuje do Programu Rządu PR „Solidarne Państwo”, w którym określono potrzebę opracowania specjalnego programu dla Polski Wschodniej i Strategii Rozwoju kraju 2007-2013.

Ponadto cel główny Programu realizuje cele odnowionej Strategii Lizbońskiej i Strategicznych Wytucznych Wspólnoty (SWW) dotyczące przede wszystkim tworzenia warunków dla wzrostu konkurencyjności gospodarki opartej na wiedzy i przedsiębiorczości oraz poprawie poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej.

Cel ten zostanie osiągnięty poprzez realizację celów szczegółowych:

- Cel I: Stymulowanie rozwoju konkurencyjnej gospodarki opartej na wiedzy;
- Cel II: Zwiększenie dostępu do Internetu szerokopasmowego w Polsce Wschodniej;
- Cel III: Rozwój wybranych funkcji metropolitalnych miast wojewódzkich;
- Cel IV: Poprawa dostępności i jakości powiązań komunikacyjnych województw Polski Wschodniej;
- Cel V: Zwiększenie roli zrównoważonej turystyki w gospodarczym rozwoju makroregionu;
- Cel VI: Optymalizacja procesu wdrażania PO RPW.

W ramach Projektu realizowane będą projekty o kluczowym znaczeniu dla rozwoju społeczno-gospodarczego wybranych pięciu województw Polski Wschodniej.

Projekty realizowane w ramach Programu będą współfinansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

Pierwotnie na realizację tego Programu przeznaczono z EFRR środki finansowe w wysokości ogółem 2161,68 mln euro, z czego 882 mln euro zostało przekazane przez Radę Europejską województwom Polski Wschodniej jako regionom o najniższym PKB na mieszkańca UE, zaś 1279,6 mln euro przyznał Rząd RP. W związku z indeksacją cen oraz rozdysponowaniem rezerwy finansowej wpisanej w Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia 2007-2013 pula dostępnych środków dla PO RPW zwiększyła się o 112,11 mln euro i wynosi obecnie 2273,79 mln euro, z czego 992,19 mln euro to środki przekazane przez Radę Europejską, zaś 1281,6mln euro to środki przekazane przez Rząd RP¹⁹.

¹⁹ www.mrr.gov.pl/aktualności

Literatura

1. Adamowicz M., Ewolucja polityki rolnej w procesie transformacji rynkowej i integrowania Polski z Unią Europejską. /w:/ Rolnictwo w procesie integrowania Polski z Unią Europejską. SGGW, Warszawa T. IV/1996.
2. Bański J.: Problems areas In Poland's agriculture. Geographia Polonica. vol.74. no.1. Spring 2001, Warszawa 2001.
3. Ciepiewska M., Jahns H.: Polityka regionalna i strukturalna [w:] red. Kawecka-Wyrzykowska E., Synowiec E.: Unia Europejska. T.I, Instytut Koniunktur i Cen Handlu Zagranicznego, Warszawa 2004.
4. Chruski P., Hanke J.: Obszary problemowe w Polsce w układzie jednostek NTS [w:] (red.) Rogacki H.: Możliwości i ograniczenia zastosowań metod badawczych w geografii społeczno-ekonomicznej i gospodarce przestrzennej. Bogucki Wydawnictwa Naukowe, Poznań 2002.
5. Długofalowa strategia rozwoju regionalnego kraju, Rządowe Centrum Studiów Strategicznych, Warszawa 2003.
6. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego - www.mrr.gov.pl/aktualności
7. Pietrzyk I.: Polityka regionalna Unii Europejskiej i regiony w państwach członkowskich. Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2000.
8. Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej. Projekt. Ministerstwo Rozwoju Regionalnego. Warszawa, 2006.
9. Przyszłość polityki spójności a przegląd budżetu Unii Europejskiej w latach 2008-2009. Materiał do dyskusji. Urząd Komitetu Integracji Europejskiej. Departament Analiz i Strategii. Warszawa 2006.
10. Rokicki B., Ryba J.: Charakterystyka polityki spójności UE [w:] Przyszłość polityki spójności a przegląd budżetu Unii Europejskiej w latach 2008-2009. Materiał do dyskusji. Urząd Komitetu Integracji Europejskiej. Departament Analiz i Strategii. Warszawa 2006.
11. Ryba J.: Dokąd zmierza polityka spójności Unii Europejskiej? Biuletyn analiz. Urząd Komitetu Integracji Europejskiej. 18/2008.
12. Seidel B.: Regionalna polityka strukturalna [w:] Weidenfeld W., Wessels W.: Europa od A do Z. Podręcznik integracji europejskiej. Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce. Wyd. WOKÓŁ NAS. Gliwice 1999.
13. Założenia Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013, Warszawa 2004.
14. Założenia Narodowej Strategii Rozwoju Regionalnego na lata 2007-2013, Ministerstwo Gospodarki i Pracy, Departament Polityki Regionalnej, Warszawa 2004.

Summary

The basic mission of the EU structural policy is to increase the level of internal cohesion within the whole organization. An interest in the policy of regional development results from differences in the social and economic development of European Union regions. The initial period of regional policy functioning was associated with supporting the development of individual regions of the Community. However, the activities were focused on simple subventions. Since 1975, the year when the European Fund of Regional Development was launched, the activities developed into a planned framework of structural support.

Structural funds in Poland serve as a means of reducing the development disparity compared with other EU countries and – in regional terms – narrowing the gaps between regions within Poland. Guided by the above premises, the Polish Government put forward a proposal to draft a programme for the development of eastern voivodeships (provinces).

Operational Programme for the Development of Eastern Poland is one of instruments of the regional policy. It is intended to enhance the rate of social and economic development of selected voivodeships, that is: Lubelskie, Podkarpackie, Podlaskie, Świętokrzyskie and Warmińsko-mazurskie. The assumed targets will make it possible to give the voivodeships equal developmental opportunities. The programme is an additional element of support provided by structural funds and it will strengthen other programmes for Eastern Poland.

Informacje o autorze

dr hab. Halina Kałuża, prof. Akademii Podlaskiej
Akademia Podlaska
Wydział Przyrodniczy
Instytut Agronomii
Zakład Ekonomiki, Organizacji Rolnictwa i Agrobiznesu
ul. B.Prusa 14, 08-110 Siedlce
e-mail: keior@ap.siedlce.pl